

АНОТАЦІЯ

Діаб Н. Предиктори почуття цінності власного життя у студентів. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія. – Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2021.

У роботі представлено аналіз науково-теоретичних концепцій і підходів до вивчення проблеми почуття цінності власного життя у студентів та залежності його переживання від низки темпоральних, когнітивних, емоційних, мотиваційних, екзистенційно-сміслових та поведінкових чинників. Переживання студентами почуття цінності власного життя визначено як прояв (і в той же час – важлива умова) тенденції подолання труднощів, обумовлених особливостями навчально-професійної діяльності в сучасному ЗВО. Цінність власного життя є цілісним системним утворенням, яке сприяє людині відповідати на виклики життя і виявляти в них сенс. Здатність переживати почуття цінності власного життя – важливе новоутворення юнацького віку, обумовлене формуванням світогляду і пов'язане з когнітивним розвитком в ці роки. Почуття цінності власного життя має певну структуру, вікову динаміку, характеризується статевими особливостями, залежить від певних особистісних і ситуаційних предикторів.

Наукова новизна та теоретична значущість наукової праці, полягають у тому, що:

уперше: 1) виявлено вікові та статеві особливості прояву та підстави для переживання почуття цінності власного життя у студентів; 2) встановлено варіанти смислових систем, які відтворюються в асоціативному експерименті з використанням поняття «Цінність власного життя» як стимулу; вони беруть участь у визначенні спрямованості переживання почуття цінності власного життя; 3) розроблено концептуальну модель цінності власного життя; виявлено компоненти структури

переживання почуття цінності власного життя – «влада, статус, багатство», «оптимізм», «здоров'я», «самоконтроль, інформація, саморозвиток», «близькі відносини, сім'я, затребуваність», «дистанціювання від людей»; 4) встановлено система темпоральних (образи майбутнього, позитивного минулого, гедоністичного сьогодення), когнітивних (базисні переконання в справедливості, контролі, позитивності образу Я), емоційних (відсутність ознак вегетативності, емоційного виснаження, авантюризму), мотиваційних (відсутність схильності укладання власного життя в вузькі рамки, схильність досягнути досконалості та невразливості, потреба у керуючому партнері), поведінкових (залученість, копінг-стратегії «пошук соціальної підтримки», «уникнення», «емоція», «розв'язання задачі») та екзистенційно-сміслових (самодистанціювання) предикторів, які детермінують тип переживання почуття цінності власного життя у студентів («зближуючий», чи «дистанціюючий»); 5) обчислено регресійні рівняння, призначені для прогнозування переживання студентами почуття цінності власного життя за «зближуючим», чи «дистанціюючим» типами, від чого залежить стратегія і тактика психологічного супроводження;

уточнено: 1) комплекс методик психодіагностики структури почуття цінності власного життя; розроблено та стандартизовано авторський опитувальник компонентів почуття цінності власного життя у студентів; 2) вікові особливості прояву предикторів почуття цінності власного життя у студентів; 3) психологічний конструкт «типів переживання почуття цінності власного життя у студентів – «зближуючий» і «дистанціюючий»;

розширено уявлення про: 1) критерії неоптимальності переживання почуття цінності власного життя у студентів; 2) шляхи оптимізації почуття цінності власного життя у студентів (переорієнтація з дистанціювання на зближення з іншими людьми);

дістали подальшого розвитку засоби психологічного супроводу процесу зміцнення почуття цінності власного життя у студентів за допомогою соціально-психологічного тренінгу.

Практичне значення роботи полягає в комплексному вивченні почуття цінності власного життя та його темпоральних, когнітивних, мотиваційних, емоційних поведінкових та екзистенційно-смыслових детермінант у студентів молодших та старших курсів ЗВО; у розробці психодіагностичного комплексу, спрямованого на вивчення почуття цінності власного життя; у побудуванні регресійних моделей, за допомогою яких можна прогнозувати тип (оптимальний / не оптимальний) переживання почуття цінності власного життя у студентів. Розроблена програма психолого-педагогічного супроводу може бути використана для оптимізації переживання цінності власного життя за рахунок розвивального впливу на когнітивну, емоційно-вольову, мотиваційну та смыслову сферу особистості студента.

Проаналізовано основні теоретичні підходи до феномену цінності власного життя у філософській і психологічній літературі. Цінність власного життя трактується як готовність до переживання досвіду боротьби за виживання і здатність до розгортання «технік буття» під час відгуку суб'єкта на різноманітні виклики життя. Для студентів основна частина таких викликів міститься у навчально-професійної діяльності.

У емпіричній частині дослідження вивчалися віково-статеві та структурно-динамічні особливості почуття цінності власного життя його темпоральні, емоційно-вольові, мотиваційні, поведінкові, когнітивні і екзистенційно-смыслові предиктори. Розроблено та апробовано, перевірено на надійність і валідність опитувальник структури почуття цінності власного життя у студентів.

У психолінгвістичному експерименті встановлено варіанти смыслових систем, які відтворюються у вільних асоціаціях на словосполучення «Цінність власного життя» і беруть участь у визначенні спрямованості переживання даного почуття. У чоловічих асоціаціях акцентовані спрямованість на зовнішній світ і просторово-часові категорії. Жіночі асоціати тісніше пов'язані з внутрішнім світом і особистісними і

псіхорегулятивними якостями. Виявлено «наскрізний», «зростаючий», «регресуючий» і «випираючий» типи вікової динаміки асоціатів.

Найбільш важливими підставами для переживання почуття цінності власного життя для студентів є «можливість інвестувати в своє майбутнє», «можливість саморозвитку» і особливо – «позитивні почуття у відносинах з людьми». Ніяк не пов'язані із цінністю власного життя «прояв негативних почуттів», «відсутність допитливості» і особливо – «спроби контролювати життя інших людей». Жінки більш наполегливо, ніж чоловіки, підкреслювали важливість взаємин (любові, дружби) і догляду за своїм тілом. Чоловіки, на відміну від жінок, наполягали на вмінні вчитися на помилках, а також вміти збирати нову і корисну інформацію.

Ієрархічний агломеративний кластерний аналіз підтвердив припущення про те, що окремі (парціальні) цінності і смисли, що входять в систему цінності власного життя, об'єднуються в особливі групи, які мають загальну тематичну спрямованість. За допомогою експлораторного факторного аналізу виявлено шість компонентів структури переживання цінності власного життя у студентів: 1) влада, статус, багатство; 2) оптимізм, 3) здоров'я, 4) самоконтроль, інформація, саморозвиток, 5) близькі стосунки, родина, затребуваність, 6) дистанціювання. За допомогою кластерного аналізу методом k-means виявлені два основних профілі (типи) переживання почуття цінності власного життя у студентів – «Цінність зближення» з людьми і «Цінність віддалення (дистанціювання)» від них.

Суттєвим фактором переживання почуття цінності власного життя є структура тимчасової транспективи студентів (образи майбутнього і позитивного минулого). Темпоральними умовами переживання почуття цінності власного життя на основі дистанціювання від інших є негативне минуле і фаталістичне сьогодення. У порівнянні зі старшими студентами у студентів молодших курсів образ майбутнього є більш впливовим і універсальним.

Базисні переконання в справедливості, постійному контролі й позитивному образі Я увійшли як когнітивні предиктори в регресійну логістичну модель, яка прогнозує переживання цінності власного життя як зближення з іншими людьми.

Емоційне вигоряння від навчання блокує такий ресурс для переживання студентами почуття цінності власного життя, як оптимізм. Особливо небезпечний чинник відчуження студента від навчання для актуалізації такого джерела почуття цінності власного життя, як «Самоконтроль, інформація, саморозвиток». Відповідно до регресійної моделі, найбільш впливовими емоційними предикторами почуття цінності власного життя студентів є вегетативність, емоційне виснаження і авантюризм.

Невротичні схильності виявилися особливо значущими для почуття цінності власного життя у студентів, які наголошували на важливості володіння владою, високим статусом і матеріальними багатствами. Відповідно до логістичної регресійної моделі, найбільш впливові мотиваційні предиктори переживання студентами почуття цінності власного життя на основі установки зближення з іншими людьми такі: 1) відмова від укладення свого життя у вузькі рамки, 2) потреба (схильність) в досягненні досконалості і невразливості, 3) потреба в керуючій партнері.

Когерентність свідомості, сила волі і здатність знаходити шляхи посилюють такі джерела переживання почуття цінності власного життя, як «Самоконтроль, інформація, саморозвиток», «Влада, статус, багатство», «Оптимізм», «Здоров'я». Студентам, які цінують своє життя за допомогою самоти, притаманний дефіцит надії і в компоненті сили волі, і в компоненті здатності знаходити шляхи. Недостатня екзистенціальна наповненість життя в формі самодістанціювання, супроводжується надмірним дистанціюванням від інших людей.

Копінги «розв'язання задачі» і «звернення за соціальною підтримкою», а також життестійкість в формі залученості і контролю найбільшою мірою

характерні для студентів, що пов'язують почуття цінності власного життя з владою, статусом і багатством, а також з оптимізмом. Відмінною особливістю студентів, які цінують своє життя, перш за все за можливість будувати сім'ю, близькі стосунки, є активне використання копінга «емоції». Крім того, для них характерна легкість звернення за соціальною підтримкою і життєстійкість за параметром залученості.

Розроблено та апробовано коригувально-розвивальна програма, яка була спрямована на оптимізацію переживання студентами почуття цінності власного життя. Виділені суб'єктивні критерії дефіциту оптимальності переживання почуття цінності власного життя в студентському віці. Оптимізація переживання почуття цінності власного життя здійснювалася за допомогою коректування в учасників тренінгу їх індивідуальних відносин до життя («життєвих відносин») в напрямку їх більшої зрілості. Розвивально-коригувальні впливи були спрямовані на: 1) недостатньо сформовану регуляцію своєї діяльності в часі, 2) когнітивні помилки в структурі базисних переконань; 3) недоліки емоційної регуляції навчально-професійної діяльності; 4) надмірну виразність деяких невротичних схильностей в мотиваційній підструктурі особистості студента; 5) дефіцит екзистенційності (трансцендентності) у ставленні студента до власного життя; 6) недосконалість механізмів поведінкової регуляції діяльності і спілкування.

Програма розвитку виявилася ефективною, що доведено оптимізацією показників смисложиттєвих орієнтацій, зростанням показників надії, позитивного ставлення до власного життя, та зниження показника безнадійності.

Ключові слова: цінність власного життя у студентів; предиктори цінності власного життя; саморегуляція діяльності студентів; психолінгвістичний експеримент; структура і джерела цінності власного життя; статево-вікові особливості цінності власного життя; зближуючий і дистанціюючий типи цінності власного життя; тимчасова транспектива; базисні переконання; вигорання та відчуження; невротичні схильності;

екзистенційна наповненість життя; зв'язність свідомості; сила волі; надія; копінг-стратегії; життєстійкість; оптимізація переживання почуття цінності власного життя засобами тренінгу.

ABSTRACT

Diab N. Predictors of the feeling of the value of one's own life in students. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of the Doctor of Philosophy in Speciality 053 Psychology. – H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2021.

The paper presents an analysis of scientific and theoretical concepts and approaches to the study of the value of one's own life *in students* and the dependence of their experience on a number of temporal, cognitive, emotional, motivational, existential-semantic and behavioral factors.

Experiencing the feeling of the value of one's own life in students is interpreted as a manifestation (and at the same time – an important condition) of the tendency to overcome difficulties caused by the peculiarities of educational and professional activities in modern Higher Education Institution. The value of one's own life is a holistic systemic formation that helps a person to respond to life's challenges and find meaning in them. The ability of experiencing the feeling of the value of one's own life is an important newly formed structure of adolescence, due to the formation of a worldview and cognitive development during these years. The feeling of the value of one's own life has a certain structure, age dynamics, is characterized by gender peculiarities and depends on certain personal and situational predictors.

Novelty and theoretical significance of the work consists in the following:

priority achievements:

1) age and gender peculiarities of manifestation and grounds for experiencing the feeling of the value of one's own life in students were revealed; 2) variants of semantic systems have been established, which are reproduced in an

associative experiment using the concept of “the value of one's own life” as a stimulus; they participate in determining the direction of experiencing the feeling of the value of one's own life; 3) a conceptual model of the value of one's own life has been developed; components of the structure of experiencing the feeling of the value of one's own life were found – “Power, Status, Wealth”, “Optimism”, “Health”, “Self-control, Information, Self-development”, “Close relationships, Family, Relevance”, “Distancing from people”; 4) the system of temporal (images of the future, positive past, hedonistic present), cognitive (basic beliefs in justice, control, positive self-image), emotional (lack of signs of vegetation, emotional exhaustion, adventurism), motivational (lack of inclination to confine one's own life in a narrow framework, a tendency to achieve perfection and invulnerability, a need for a leading partner), behavioral (involvement, coping strategies “seeking social support”, “avoidance”, “emotion”, “problem solving”) and existential-semantic (self-distancing) predictors was revealed, which determine the type of experience of a feeling of the value of one's own life in students (“approaching” and “distancing”);

5) regression equations were figured out designed to predict the experiencing of a feeling of the value of one's own life in students according to the “approaching” and “distancing” type, on which the strategy and tactics of psychological support depends;

the following items were amended:

1) a set of methods for psychological diagnostics of the structure of a feeling of the value of one's own life; developed and standardized the author's questionnaire of the components of the feeling of the value of one's own life in students; 2) age-related peculiarities of the manifestation of predictors of the feeling of the value of one's own life in students; 3) the psychological construct “types of experiencing the feeling of the value of one's own life in students – “approaching” and “distancing”);

the following concepts were extended:

1) the criteria of non-optimal experience of the feeling of the value of one's own life in students; 2) the ways to optimize the feeling of the value of one's own life in students (reorientation from distancing to rapprochement with other people);

the following concepts were additionally developed:

means of psychological support for the process of strengthening the feeling of the value of one's own life in students with the help of social and psychological training.

The practical significance of the work consists in: the comprehensive study of the feeling of the value of one's own life and its temporal, cognitive, motivational, emotional, behavioral and existential-semantic determinants in junior and senior students of a Higher Education Institution; the development of a psychological diagnostic complex aimed to studying the feeling of the value of one's own life; the construction of regression models, with the help of which it is possible to predict the type (optimal / non-optimal) of the experiencing of the feeling of the value of one's own life in students. The author's program of psychological and pedagogical support can be used to optimize the experiencing of the value of one's own life through a developing influence on the cognitive, emotional-volitional, motivational and semantic sphere of the student's personality.

The main theoretical approaches to the phenomenon of the value of one's own life in the philosophical and psychological literature were analyzed. The value of one's own life is interpreted as the readiness to experiencing the struggle for survival and the ability to deploy the “techniques of being” during the subject's response to various challenges of life. For the students, the bulk of such challenges is contained in educational and professional activities.

In the empirical part of the study, the age-gender and structural-dynamic features of the feeling of the value of one's own life, its temporal, emotional-volitional, motivational, behavioral, cognitive and existential-semantic predictors were studied. The questionnaire of the structure of the value of one's own life in students has been developed and checked, tested for reliability and validity.

In the psycholinguistic experiment the variants of semantic systems have been established, which are reproduced in free associations for the phrase “The value of one's own life” and participate in determining the direction of the experiencing of this feeling. In male associations the focus is on the outside world and the space-time categories. Women associates are closely related to the inner world and personal and psycho-regulatory qualities. The “recurrent”, “growing”, “regressing” and “protruding” types of the age dynamics of associates were found.

The most important grounds for experiencing the feeling of the value of one's own life for students are “the opportunity to invest in their future”, “the opportunity for self-development” and especially “positive feelings in relationships with people”. The “manifestation of negative feelings”, “lack of curiosity” and especially “attempts to control the lives of other people” are not in any way connected with the value of one's own life. Women more insistently than men emphasized the importance of relationships (love, friendship) and their bodies care. Men, unlike women, insisted on the ability to learn from mistakes, as well as on the ability to gather new and useful information.

Hierarchical agglomerative cluster analysis confirmed the assumption that individual (partial) values and meanings included in the system of the value of one's own life, are combined into special groups having a common thematic focus. With the help of exploratory factor analysis, six components of the structure of experiencing the feeling of the value of one's own life in students have been identified: 1) power, status, wealth; 2) optimism, 3) health, 4) self-control, information, self-development, 5) close relationships, family, relevance, 6) distancing. By applying the cluster analysis by the k-means method, two main profiles (types) of experiencing the feeling of the value of one's own life in students have been found – “The value of rapprochement” with people and “The value of distance (distancing)” from them.

An essential factor in experiencing the feeling of the value of one's own life is the structure of the temporal trans-perspective of students (images of the future and positive past). The temporal conditions for experiencing the feeling of the

value of one's own life based on distance from others are the negative past and fatalistic present. Compared to senior students, for junior students, the vision of the future is more influential and universal.

Basic beliefs in justice, control and positive self-image are included as the cognitive predictors in a regression logistic model that predicts the experiencing of the value of one's own life by the type of rapprochement with other people.

Emotional burnout from studies blocks such a resource for students to experience the feeling of the value of one's own life as "Optimism". The factor of student's alienation from studies is especially dangerous for the actualization of such a source of value in his own life as "Self-control, Information, Self-development". According to the regression model, the most influential emotional predictors of students' feeling of value in their own lives are vegetativeness, emotional exhaustion, and adventurism.

Neurotic inclinations are especially significant for the value of their own lives for students, who noted the importance of having power, high status and material wealth. In accordance with the regression model, the most influential motivational predictors of the value of one's own life are: 1) refusal to confine one's own life in a narrow framework, 2) tendency to achieve perfection and invulnerability, 3) need for a leading partner.

The coherence of consciousness, volition and the ability to find ways, reinforce such sources of experiencing the feeling of the value of one's own life as "Self-control, Information, Self-development", "Power, Status, Wealth", "Optimism", "Health". The students who value their lives for being alone have a lack of hope. This manifests itself in both the volition component and the ability to find ways component. Insufficient existential fulfillment of life in the form of self-distancing is accompanied by excessive distance from other people.

Coping strategies "problem solving" and "seeking social support", as well as resilience in the form of involvement and control, are most characteristic of students who associate the feeling of the value of one's own life with power, status and wealth, as well as optimism. A distinctive feature of students who value their

life for the opportunity to build a family and close relationships is the active use of coping “emotion”. In addition, they are characterized by an easiness of social support seeking and resilience in terms of involvement.

A corrective and developmental program was developed and tested, which was aimed at optimizing the experiencing the the feeling of the value of one's own life in students. The subjective criteria of the lack of optimality of experiencing the the feeling of the value of one's own life at the student age are highlighted. Optimization of the experiencing the feeling of the value of one's own life was carried out by adjusting the participants in the training of their individual attitudes toward life (“life relationships”) towards their greater maturity. Developmental corrective actions were aimed at: 1) insufficiently formed regulation of one's activity in time, 2) cognitive errors in the structure of basic beliefs; 3) problems of emotional regulation of educational and professional activities; 4) excessive severity of neurotic inclinations in the motivational substructure of the student's personality; 5) lack of existentialism (transcendence) in the student's attitude to his own life; 6) imperfection of mechanisms of behavioral regulation of activity and communication.

The developmental program turned out to be effective, which is proved by the optimization of the indicators of life-meaning orientations, increase in the indicators of hope, positive attitude towards one's own life and decrease in the indicator of hopelessness.

Key words: Value of one's own life in students; predictors of the feeling of the value of one's own life; self-regulation of activities of students; psycholinguistic experiment; structure and sources of the value in one's own life; gender and age characteristics of the value of one's own life; approaching and distancing types of the value in one's own life; temporary trans-perspective; basic beliefs; burnout and alienation; neurotic inclinations; existential fulfillment of life; consistency of consciousness; volition; hope; coping strategies; vitality; optimization of the experiencing the feeling of the value of one's own life by the means of the training.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дослідження

1. **Диаб Н.** Ценность собственной жизни у студентов: постановка проблемы и пути ее решения. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія.* Харків: ХНПУ, 2017. Вип. 57. С. 78–91. <http://doi.org/10.5281/zenodo.1184268>
2. **Диаб Н.,** Кузнецов М.А. Структурні особливості почуття цінності власного життя у студентів. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія.* Харків: ХНПУ, 2019. Вип. 60. С. 69–93. <http://doi.org/10.34142/23129387.2019.60.04>
3. Кузнецов М.А., **Диаб Н.** Когнитивные предикторы ценности собственной жизни у студентов. *Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.* Кам'янець-Подільський, 2020. Вип. 48. С. 175–205. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2020-48.175-205>
4. **Диаб Н.** Специфика ценности собственной жизни у студентов с разными особенностями временной трансспективы. *Improving the Life Quality: View of Scientists. Volume of Scientific Papers. The Academy of Management and Administration in Opole,* 2019 P. 328–349. ISBN 978-83-946765-3-7 (electronic edition); <https://www.wszia.opole.pl/strefa-studenta/ebooki/>
5. **Diab N.** An empirical analysis of the content of the concept "the value of own life" (based on the results of a psycholinguistic experiment). *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія.* Харків: ХНПУ, 2020. Вип. 63. С. 18–33. <https://doi.org/10.34142/23129387.2020.63.02>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. **Диаб Н.** Переживание ценности собственной жизни у студентов как научная проблема. *International scientific conference “Modernization of educational system: world trends and national peculiarities”*. Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania. February, 23rd, 2018. P. 96–99.

7. **Диаб Н.** Ценность собственной жизни у студентов как объект психологического исследования. *Харківський осінній марафон психотехнологій: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 жовтня 2018 року)*. М-во освіти і науки України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди [та ін.]. Харків, 2018. С. 157–161.

8. **Диаб Н.** Порівняльний аналіз предикторів почуття цінності власного життя у ліванських та українських студентів. *Молодь в сучасній психології. Етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія: збірник X Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та фахівців у галузі психології (м. Суми, 22 листопада 2018 р.)*. Суми, 2018. С. 15.

9. Кузнецов М.А., **Диаб Н.** Компоненты чувства ценности собственной жизни у студентов. *Особистість, суспільство, закон: тези доповідей учасників міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. С.П. Бочарової (м. Харків, 25 квітня 2019 р.)*. МВС України; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2019. С. 75–79.

10. **Диаб Н.** Структура почуття цінності власного життя у студентів. *Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 28 лютого – 1 березня 2019 р.)*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. С. 191–195.

11. **Диаб Н.** Структурные особенности ценности собственной жизни у студентов. *Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI ст.: збірник наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 березня 2019 р.)*. Одеса, 2019. С. 13–16.

12. **Диаб Н.** Ценность собственной жизни у студентов: структура и типология. *Стан та перспективи розвитку педагогіки та психології в*

Україні та світі: збірник тез наукових робіт міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6-7 вересня 2019 р.). Київ, 2019. Ч. II. С. 56–60.

13. **Диаб Н.** Половые и возрастные особенности ценности собственной жизни у студентов. *Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень: збірник наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 20–21 вересня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 6–11.

14. **Диаб Н.** Ценность собственной жизни и временная трансспектива у студентов. *Modern educational space: The transformation of national models in terms of integrations. Proceedings of the Conference (Leipzig, October 25, 2019).* Leipzig, 2019. P. 28–31.

15. Кузнецов М.А., **Диаб Н.** Темпоральные предикторы чувства ценности собственной жизни в юношеском возрасте. *Eurasian Scientific Congress. The 1st International scientific and practical conference “Eurasian scientific congress” (Barcelona, January 27-28, 2020).* Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2020. P. 473–478.

16. **Діаб Н.** Поведінкові чинники цінності власного життя. *Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: матеріали VI між нар. наук.-практ. конф.* (м. Суми, 13-15 лютого 2020 р.). Суми, 2020. С. 31.

17. **Діаб Н.** Время как фактор ценности собственной жизни. *Харківський осінній марафон психотехнологій: (каталог психотехнологій; тези доповідей): матеріали III міжрегіон. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 26 жовтня 2019 р.). М-во освіти і науки України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди [та ін.]. Харків: Діса Плюс, 2019. С. 110–115.

18. **Діаб Н.** Особливості розуміння смислу поняття «цінність власного життя» (за матеріалами психолінгвістичного експерименту). *Харківський осінній марафон психотехнологій (каталог психотехнологій; тези доповідей): Зб. матеріалів наук.-практ. конф.* (м. Харків, 31 жовтня 2020 р.). М-во освіти і науки України, ХНПУ імені Г.С. Сковороди [та ін.]. Харків: Діса Плюс, 2020. С. 83–86.